

ARAŞTIRMA PROJELERİNİN YAZILMASI, DÜZENLENMESİ VE SUNULMASI

Emin KANSU

Bir araştırma proje önerisine başlamadan önce araştırıcının aklına yeni ve orijinal bir konunun gelmesi gerekmektedir. Bu konu içinde 1 ila 3 odaklanmış "spesifik" amaç belirlemek gerekir. Ancak, konuyu proje olarak sunmadan önce prelinimer nitelikte deneyler yapmak ve ön çalışmalarını tamamlamak düşünceye kuvvet kazandırır. Konuyu incelemek için uygun yöntemler seçilerek belirlenen bir zaman dilimi içinde projenin tamamlanması planlanmalıdır.

I. Deneysel araştırma projelerinde genel düzen

- Genel bilgiler ve projenin amacı
- Araştırma planı / metodoloji
- Analiz yöntemleri
- İstatistiksel yöntemler ve planlama
- Literatür taraması
- Grupların seçimi ve deneklerin sayısı
- Deneylerin takvimi ve zamanlama
- Sunum-rapor şekli.

II. Bireyleri içeren araştırma projelerinde genel düzen

- Projenin amacı / amaçları?
- Temel soru nedir?
- Genel bilgiler (non-expert türünde sunum)
- Veriler nasıl toplanacaktır?
- Metodoloji ve yöntemler
- Yeni yaklaşım gerektiren durumlar var mı?
- Analiz türleri
- Anket, soru formları var mı?
- Deneklerin çalışma takvimi nedir?
- Yöntemleri ve metodları sunum şekli?
- Literatür bilgisi hazır mı?
- Sunum ve rapor şekli?
- Klinik etik araştırma komisyon onayı var mı?
- Bilgilendirilmiş onay hazırlandı mı?

III. Araştırma projesinin özet sunumu (Bir paragraf)

- Ne tür bir araştırma: (Design)
- Kimler araştırmaya alınıyor: (Participants)
- Yöntemler nelerdir : (Procedures)
- Veri toplanması : (Data collection)
- Analiz : (Analysis)
- Örneklem sayısı : (Sample size, Power).

IV. Araştırmaya alınacak gruplar (Population): özellikleri

- Yaş
- Cinsiyet
- Irk / etnik gruplar
- Sağlık durumları
- Katılma veya dışarıda bırakılma kriterleri.

V. Düzenleme (design): Özellikleri

- Case-control
- Kohort
- Deneysel
- Randomizasyon var mı?
- Tedavi yöntemi uygulanacak mı?
- Takip aralığı, süresi, kriterleri?
- End-point var mı?
- Katılım nasıl sağlanacak?
- Tek-merkez vs. çok-merkezli çalışma mı?;
- Anket formu var mı?
- Biyolojik ölçümler nasıl yapılacak?
- Risk faktörleri nelerdir ?
- Ücret ödemeleri nasıl çözümlenecek ?
- Dosya taraması yapılacak mı?

VI. Araştırma projesinde hipotez seçiminde dikkat edilecek konular

- Hangi soru araştırmak isteniyor?
- Hangi hipotezler hazırlandı?
- Konuda önemi nedir? Yeni mi?
- Mevcut literatüre ne kadar uygunluğu var?
- Hipotez ne şekilde araştırılacak?
- Yeterli veri yeterli sürede toplanabilecek mi?
- Hangi analizler kullanılacak?
- Odaklanmış özgül amaçlar belirlendi mi?

VII. Araştırma projesi yazımında genel kurallar

- 1 Erken başlanmalıdır
- 2 Her bölümü ayrı planlamak gerekir
- 3 Her yazım aşamasında danışmana sormak uygun olur
- 4 Yazımlar sık kontrol edilmelidir
- 5 Çok fazla bilgi yüklememelidir
- 6 Uygun tablo, şekil ve grafik kullanılmalıdır.

Yazım "Tahmin ettiğinizden çok daha fazla zaman alacaktır!"

VIII. Araştırma projesi yazısını hazırlama devreleri

A. İlk devre: (Ortalama 3 ay)

- Ön deneylerin yapılması
- Soru / soruların belirlenmesi
- Amaç / amaçların belirlenmesi
- Literatürün taranması
- Metodların seçimi
- Zamanlama tayinleri
- Deney takviminin yapılması
- Bölümlere katkısı olabilecek elemanların belirlenmesi ve sorumluluklarının verilmesi

- İdareci kadroların bilgilendirilmesi
- İnsan araştırması olacak ise GCP uygunluğu ve Etik Komisyon kararları

B. İkinci devre: (Ortalama 2 ay)

- Yazım ve düzeltmeler
- Diğer elemanlar / gruplarla işbirliği
- İdari toplantılar

C. Üçüncü devre: (Ortalama 6 hafta)

- Yazım ve düzeltmeler
- Gözden geçirme ve lokal değerlendirmeler
- Kritik görüşlerin alınması

D. Dördüncü devre (Ortalama 4 hafta)

- Yazım ve düzeltme
- Modüler ön bütçenin yapılması
- İnsan çalışması için bireylerin seçimi / kriterler
- Sık review ve düzeltmeler

E. Beşinci devre.

IX. Projenin sunumundan önce yapılması gerekenler

- Ön takdim mektubunun yazımı
- Uygun düzende abstract yazımı
- Projenin gözden geçirilmesi
- Anket formları ve antlaşmaların eklenmesi

Araştırma proje önerilerini yazarken kural

Araştırma projesi yazımı ve sunumu deneyim gerektiren bir süreçtir!

Ne kadar fazla proje önerisi yazılırsa deneyim artacaktır.

A. Proje Önerisini yazarken “danışman” nasıl yardımcı olabilir?

- Daha önceden projelerinde “Başarılı” olmuş danışmanlar seçilmelidir
- Daha önceden proje önerileri “Red” edilmiş danışmanlar da olabilir
- Anlaşabileceğiniz danışmanı seçiniz
- Danışmanınızı iyi dinleyiniz, ama her zaman “haklı” olmayabilir.
- Danışmanınızı erken bir dönemde belirleyiniz.

B. “Danışman” görevini yapıyor mu?

- Yazdıklarınızı okuduğuna emin olunuz
- Size tavsiyelerde bulunmasına önem veriniz
- Okuyabileceği satır aralıklarını, harf türünü, paragraf düzenini seçiniz
- Sık aralıklarla projenizi sorunuz.

“Danışman” ve “Hakem” kimdir?

- Dostunuzdur!- Düşmanınız değildir!
- İyi bir vatandaşdır
- Başarılı olmak isteyen bir bilim adamıdır

- Normal mesai saatleri dışında ve ailesine ayırması gereken saatler dışında projenizi okuyan kişidir
- Projesi “kabul” veya “red” cevabı almış bir kişidir
- Bazı günler “ılımlı-olumlu”, bazı günler “sınırlı-olumsuz” olabilen bir insandır, ancak projenizin hangi saatine rastlayacağı belli değildir.

C. Projenizi hazırlarken titiz olmanız gereken konular

- Yazı düzeni, paragraf ve harfler okunabilir, çift aralıklı, kolay takip edilebilir olmalıdır
- Her iki kenarda en az 2.5 cm boşluk olmalıdır
- İmla hatası olmamalıdır
- Verilen kurallara uygun hazırlamanız gerekir.

D. Proje “ABSTRACT” ı nasıl yazılmalıdır?

- Projenin en çok okunan bölümüdür
- En önemli kısım
- Hipotezinizi en açık şekilde açıklayınız
- Amacınızı çok açık bir ifadeyle yazınız
- Bu amaca ve hipoteze sizi getiren literatür bilgilerini kısaca belirtiniz
- Metodunuzu anlatınız
- Analiz yönteminizi anlatınız
- Ön deneyiminizi kısaca yazınız
- “Kontrol” grubu almayı unutmayınız!
- Projede bir yöntem sonuç vermez ise, hangi alternatif yöntemi seçeceğinizi yazınız.

E. Kaynakların belirlenmesi

- Her kaynağı listeye almaya gayret etmeyiniz
- Çalışmanızla ilgili, seçilmiş ve güncel kaynakları alınız
- Hakemlerin ilgili alanlarını, kaynak yazılarını eklemekte yarar vardır
- Projeyi verdikten sonra yeni bir literatür çıkarsa, gönderebilirsiniz.

F. Projeniz “Red” edilirse

- Lütfen rafa kaldırmayınız!
- Lütfen çöpe atmayınız!
- Moralinizi bozmayınız!
- Hakemlerin görüşlerini dikkatlice okuyunuz ve kısa bir istirahat sonrasında
- Yeniden “Proje” yazınız!

“THE ONLY WAY WRITING GOOD GRANTS IS WRITING MORE GRANTS”
(NIH-Grants Office)

“İyi proje yazmanın tek yolu, daha fazla proje yazmaktır.”